

مرکز توزیع :
باب عالی جاده سنده
(اتحاد تجارت)
کتابخانه سی ایلا
(یکی تورکیه)
مطبعه سی

مجموعه سی

علمی، ادبی، اجتماعی و سرگزی مجموعه عدد ۳۳۸

صاحبی، مدیری، محرری : طبر

اداره خانه سی :
باب عالدده
(یکی تورکیه)
مطبعه سی فوقنده کی
داثره مخصوصه

استراشراطی : هرسته نك برنجی وایکنجی آلی آبلغندن اعتباراً
اولق اوزره پوسته اجریتله برابر (۱۰۰) ، آلی آیلغی : (۵۰)
غروشدرد . ممالک اجنبیه ایچین ۵۰ و ۳۰ غروش غلاوه سی لازمدرد .

محریر شراطی : ملتك نفعنه خادم یازیار مع التشر قبول ونشر
اولونور . یازانك شخصیتی دکل ، یازنك ماهیتی
نظر دقته آلینیر . کونده دله جك آثار اوقوناقلی ومختصرجه یازیلش اولالیدور .
کلن یازیلردن شایان قبول کوردولنلر تاویخ صبراسیله درج ایدیلیر .

نك یکن سنه لره عائد و پك چوق معلومات مفیده بی حاوی اولان نسخه لری منتظماً دیکلیمش
واوزة دلرینه قالین برر قاپاق کچیریلرک مجلد کتاب حالنه کتیریلشدرد . خیرالانیس اولایتله جك
بو نفیس کتابلردن برنجیستك موجودی بیتمش ، ۸-۱۲ نجی نسخه لری پراکنده اولارق
قالشدرد . بهر نسخه سی ۱۰ غروشدرد . ۲ ، ۳ ، ۴ وه نجی جلدلرک بدلی پوسته اجریتله برابر یوزر غروشدرد . طوغروندن
طوغروه اداره خانه به داخلدن ۳۰۰ ، خارجدن ۳۵۰ غروش کونده ریلدیکی صورته هر درت جلدی پولالانیر .

مجموعه سی

جميعتلك مجموعه سى بونى : « جغرافيا طملك قيد
ايتديكى نادر موفيتلار دن بى » تلقى ايتديور .
فى الحقيقه سياحك سفرنامه سى تدقيق اولونورسه
بوسوزى تصديق ايتمهك الدن كمر .

حسنى بك ؛ طرابلس غرب ايله مصر حدودى
آراسنده كى (سلوم) ليمان دن جنوبه دوغرو حر كته
(٣٥٢٠) كيلومترهك چولى وشيئدى يه قدر كشف
اولوناماش واسع اراضى نى قطع ايتديور . سوق الجیش
نقطه نظر دن مهم اولان ايكي واحه نى ده بولدقن
صوكر ا سودانده (العبيد) شهرينه واصل اولويور .
بوشايان حيرت سفر ، مصر قراللك تحت حمايه سنده
اجرا ايتيلشدر . مصرلى سياح ديوركه :

«مدنى انسانلرك مجهولى اولان اراضينك موجودى ،
سرگذشت پيشنده قوشمق ايسته ن بر سياحك
غيرتى تزيده كافيدر . فقط ليبيا چولنى شمال دن
جنوبه قطع ايتمهك تشبث ايلركن بو خصوصده هر كسه
تقدم ايتك فكر دن باشقه مصر ك غربى حدود نى
تعيين ايتمى و ١٩٢١ سنه سنده (كوفرا) واحه سته
قدر ياپديغ سياحتى تاملاماي دوشونويوردم .»
سياح ، (سلوم) دن اوافق بر كاروان ايله
(سيوه) واحه سته واصل اولمق اوزره يله چيقيور .
بونك ايچون (سنوسى) لرك اراضيسى داخلى دن
كچمك ايجاب ايتديور . مؤلف ، سنوسى طريقتى حقنده
بالماسبه بعض معلومات ده ويريور :

«تقريباً يوز سنه اول جزائلى (السيد محمد بن
على السنوسى) حجه كيدر كن ، طرابلس غرب
و جوارينك ، كندى غيرت دينه سى ايچون بر
فعاليت ساحه سى تشكيل ايده جكنى آكلايور ، بر
قاج سنه صوكراده ليبيا چولنك مبدآنده كائن
(جعوب) شهرنده بر مدرسه تأسيس ايتديوركه
شهرتى آرزمانده هر طرفى قابلايور ...
نشر ايتديكى دين ؛ اسلامك ابتدائى وصف

دور مقسرين ، يكدىكرى بر ترانه آهنگدار
ايله تعقيب ايدن ، بعضاده ساحلى انصاف سزجه دوكن
عصبى دالغالرحالنه كيرن بوكوچوك موجه لرك لطيف
ترنملرى ديكه يوردم .

طبيعتك كيجه يه مخصوص اولان بوكوزه لكبرى
طويا طويا تماشا قارشيسنده فكرم اويوشمشدى .
بلكه بنلكم دن كچمشدم ... مهتابك بو آقشامكى
يارى صولغون لوحه سى ده هر كوزه ل شى كى قلمده
دهرين ايزلر براق يوردى ... كائناتك بولا هوتى
دورغونلغدن وده كيزك آرا صيرا بو دورغونلغى
اخلال ايدن فشافشندن عادنامست استغراق اولمش ،
قالمشدم .

كونشك بى تركندن متحصل ضيا سزلنى
يارى تولكون لمه ليله بدرجه يه قادار تلافى ايتك
ايسته ين ييلديزلره باقدنجه اونلرك صالغى معنوى
بر نظر نجسسه آراشديريوردم . لكن بوكانه طبيعت ،
نه ده كيز ، نه ده اوييلديزلر جواب ويره يوردى ،
بلكه ويره مه يوردى .. بو ائاده وجودم نا كهانى
ومجهول بر رعشه ايله صارصيلدى .. منشأ نى تعيين
ايدمه ديكم هاتقى برسس ، بكا : «معبود واحد كى
تخطر ايت : ...» دييوردى .. بوسسه درحال
آشنا چيقدم . قلمدن قوپوب كلن بوالهام سسسه
بلا تردد انقياد ايتدم .

دارالشفقه طلبه سندن ٢٤٢

صبي صبحى

محفل تاريخى :

(ليبيا) چولنده بويوك بر سياحت

مصر حكومتك واشينغتون سفارتى سابق
برنجى كاتى (حسنى) بك ، كچن سنه (ليبيا)
چولنده مهم بر سياحت ياپمشدر . آمريقا جغرافيا

شکلیدر : اذواق دنیویندن واز کچمک ، توتون و قهوه ایچمه مک کبی وصایای و اردر. حسن بک آکلان دیغنه کوره بش ، اون سنه اول توتون ایچن برسنوسی شدتله جزالاندریلیر، حتی دوام ایتدیکی تقدیرده الی کسلیرمش !.

سنوسیلا ، اجنیلری مملکتلرینه قبول ایتزلر. مصرلی سیاح بوکا دایر باقکیز نه دییور : «بوعدم قبول غیرت دینه دن دکل ، وطن پرور. لکدن ایلری کلدیکنی کشف ایتهم ، بنی صوک درجه علاقهدار ایتدی. قبیله لرک بوباده کی دوشو. نجهلری غایت بسیطدر : یابانچی ایسته میورلر. چونکه یابانچینک معناسی : تحکم ، تحکم ایسه ویرکی ورسوم ویرمک دیمکدرکه بونلری اعطایه هیچ ده خواهشکار دکلرلر. بناء علیه تحصیلدارک الندن قورتولمق ایچون اک ای واسطه اراضی یی یابانچیلره قاپالی طوتمقدرد. دیگر طرفدن ، منطقه لرینه داخل اولمق ایسته یین اجنیلر ؛ آوروپالی سیاحلر ، یعنی خرستیانلردر. اولیه ایسه اونلرک هپسی قوغولمالیدر .»

حسن بک ، مسلمان اولدیغندن سنوسیلا نرزدینه کیده بیلدی. لکن فضله قالماسی تجویز اولونمادی ... طقوز کونلک یولدن صوکرا ؛ مصرلی سیاح (سیوه) واحه سنه واصل اولویور . بوراسی لیبیا چولنک اک اسکی و مشهور واحه لرندن بریدرکه قرون وسطاده (آمون) معبدینی حاوی ایدی . (اسکندر کبر) ده اوننی زیارت ایتشدی .

(سیوه) ک منبعلری چوق اولدیغندن خرماسی وزیتون یاغی بوتون شرقده شهرت بولمشدر. بوراده غریب برعادت وارمش : فقیری ، زنکینی ، هرکس خرما محصولنی بریره ییغارمش ، اورادن کچن جیلرینه والسه سی آلتنه صاقلاماق شرطیه - ایسته دیکی قدر اوندن یمک حقنی حائر ایمش ! .

حسن بک (سیوه) ی ترک ایتدکن صوکرا ،

آوروپالی البه سنی چیقاروب بدوی قیافتنه کیریور . (جعبوب) یولی اوزهرنده تصادف ایتدیکی سید ادیس السنوسی نکه سنوسیلا لرک رئیسدر - دلالتی وکندیسندن آلدیغنی توصیه نامه لر ایله جنوبده کی قبیله لر آراسندن کچمکه موفق اولونور .

سنوسیلا لر تحصیل و تربیه مرکزی اولان و طریقت مؤسسینک تربیه سی ایله بش ، آلتی یوز طلبه نی استیجاب ایده جک مدرسه یی حاوی بولونان (جعبوب) ده مصرلی سیاح بش هفتقه قالمق مجبوریتینی حس ایدیور . قبیله رئیس لرله اوزون مذاکره دن صوکرا بر ایکی ده وه صاتون آلیور و (جلوع) واحه سنه دوغرو ایلرله یور . یولده تحجر ایتمش بر اورمانه تصادف ایدیور :

« تحجر ایتمش آغاجلرک بویوک پارچه لرینی ، پک اسکی دورلردن بری چول ساکنلری یول اشارتی دییه قوللانیرلر و تعقیب ایتدکلری طریقک اوزهرینه ، اونلری دیرک مقامنده وضع ایدرلردی . اک خفیف روزکار بو واسع قوم اووالرنده کی یوللری غیب ایتدیردیکنی سوسیله مک زاندر . برکاروان ؛ یولی اوزهرنده بزقاج پارچه طاشه تصادف ایدرسه اونلری بربری اوستنه / قویوب بر بیغین یابارکه اورادن بر کیمسه کچمش اولدیغنی کوستره - جکدر . منظره سی هر نه قدر قورقونج اولسه بیله برده وه نک ، حتی بدبخت بریولچینک اسکلتی سونجمله قارشیلانیر ؛ زیرا عین استقامتمده بر کاروانک یورو - دیکنه اشارتدر . . » مصرل سیاحک جسارت و صوغوق قانلیغنه ، آتیده کی سطرلری اوقورکن ، حیرت ایتهمک ممکن دکلدر :

« زیرا سکزکون دوام ایدن بر قوم فورطنه سنی سیاحتنک شایان دقت بر حادته سی دینه قید ایدیور : « چولک معتاد سکونی اثناسنده ، هر دقیقه

سرعتی تراید ایدن بر روزگار اسمکه باشلار و تدریجاً

قارشیکزده کی منظره ، لایعد بخار باجه سنی حاوی
براووا شکلی آلیر . یردن قالقانك ایجه قومدر ،
فقط روزکارک سرعتی آرتدجه دها بیوک و آغیر
قوم دانه لری یوکسه لیر ، باشکزه کلدیکی وقت
وضعیت مشکلمشیدیکی کبی جسارتکزده قیریلیر .
روزکاره قارشى یورون سیاح ایچون تهلکه هر آن
ملجوظدر : استقامتی شاشیرمق تهدیدی آلتنده
آنحق آغیر آغیر ایلریله ییلیر . لکن روزکار یان
طرفدن اسر سه مشکلات آزالیر . زیرا بدوی
البسه سنك قوقولاتاسی قوم دانه لرینه قارشى یوزی ،
کوزی محافظه ایدر .

بوهفته نك بر کوننده روزکاره قارشى حرکت
ایتمه من لازم کلدی . اوزمان بر قوم فورطنه سنك
بر کاروانی ناصیل محو ایتدیکنی آکلادم : غایت
آغیر یورویه ییلوردق . فقط توقف ایده نك وای
حاله ! دورمق ، دیری دیری قوم قاصیر غه لری
آلتنه کومولك دیمکدی . بونی ده وه لرده پک اینی
بیلدکلی ایچون دائمی قوم بومباردمانك جهنمی
اشکنجه سنه رغما یورورلر . حال بوکه یاغفور یاغمایه
باشلا نیجه در حال چو کرلر .

بعض کرده ده ، ساعت رجه آفات سهاویه قارشى
مجادله ایتدکدن صوکر ا بردن بره ، غروب شمس
یاقین بر آنده صانکه سحرلی برأل روزکاری توقف
ایرددی . بر ساعت قدر متادیا ایجه بر قوم ، یاز سینی
کبی یاغار . . . براز صوکر ا طلوع ایدن قرك سحرکار
ضیاسی آلتنده چول ، سحر بر شکل آلیردی .
عجبا حقیقه بر قوم فورطنه سی اسمشمی ایدی ؟
حافظه لردن خاطره سی بیله سیلنمشدی . کیم یردی که
شاعرك تصویر ایده بیله جکی بر سکون مطلق حسنی
ویرن بو ایصنر و خالی یر ، بو قدر غدارانه حرکت
ایتمشدی . . .

لیلیا چولنك باشلیجه واحه لردن بری اولان

(جلوع) ه وارینلجه استحضارات ا کمال اولونور .
بوراسی کرک جغرافیا نقطه نظرندن ، کرک خرما
لقلرندن دولایی چوق مهمدر . دها طوغر و سی بر
ترانسیت مرکزیدر . جواردن کلن وفیل دیشی ایله
ده وه قوشی تویی یوکلی اولان کاروانلر بنغازی
ومصره سوق ایدیلیر . تجارت (مجاره) قبیله سنك
تحت انحصارنده ایمش ، حتی قبیله افرازدن هربری
باباسنك ، طبق میدان حربده اولن بر محارب کبی
ده وه اوزهرنده اولدیکندن دولایی افتخار ایدر مش . .
حسنی بکک کاروانی ۱۵ کیشی ، ۳۷ ده وه ،
(براقه) نامنده کی آتی و (بیو) اسمنده کی کویکندن
عبارتدی . تجهیزات اوله رق ، چادیر ، درت فوطو .
غراف ، بر سینه ماطوغراف (پرز دوو) ماکنه سی
ایله قرونومترولر و تئودولیت موجوددی . چکیلن
رسملر ، بالطبع صوسزلق یوزندن احضار
ایدیله مییوردی .

چولده ، صویک ندرتی حقنده سیاحک و یردیکی
معلومات شایان دقتدر :

« (سلوم) دن (العید) ه ، یعنی سیاحتک بدایتندن
نهایتنه قدر تک بر بارداق براق صو ایله حرارتی
تسکین ایدمه دک . داخلی قطرانلی وقویون دهر یسندن
معمول طولوملرده طاشیدیغمز صولر قطرانی مص
ایدر ؛ ا کر طولوم برازاسی ایسه دهرینک قیللری
وسائر مواد اجنبیه صویک ایچریسنه دولاردی .
چول سیاحلرینک صرف ایتدیکی صویک مقداری
حقنده شیمیدی به قدر چوق یاکلش معلومات
ویریشدر .

قیشین ، صباح آقشام علی العاده بر بارداق
صو ایله اکتفا ایدیوردق . کونشده یورودیکمز
زمان براوچنجی بارداغه احتیاج حاصل اولویوردی .
فقط شوغلاوه «نسوی برضعیت» تلقی اولونویوردی .
صیحا ق موسم عودت ایدنجه صومیزدن اقتصاد

ویره چکی ضیافتی قبول ایله یه بیلیر . فقط تکرار بولده مساوات تامه عودت ایلر : موقع اجتماعی نظر دقه آتماز : بیه جک ایله ایش متساویاً آیریلیر .»

§

حسنی بک کجی اراضینک طوپوغرافی وضعیتنی تدقیق ایتمک ایسته مش . فقط بو، بدویلرک خوشنه کیتمه مشدی . زیرا ایشیتدکلرینه نظراً آوروپا اردولری بر محلی فتح ایتمک ایسته دیکی زمان اولا اراضی بی مساحه ایدن برطاقیم کیمسه لر کونده ریر مش . بالخاصه تئودولیت دن چوق شیهه ایتمشلر . بوسیدندرکه مصرلی سیاح آنجق بو آلتی غروب شمسده ممکن مرتبه قامیلردن اوزاقده استعمال ایدردی . شیهه بی دعوت ایتمه مک ایچون (تئودولیت) ی کندی کندیینه رسم آلان بر نوع فوطوغراف ماکنه سی دییه کوسترمشدی . (مالعدی وار)

سهری

اسکی تورک یوردلردن

بولغار ایلی

بخارالی اولوب ۵۳۴ تاریخنده وفات ایدن (ابو معین ناصر خسرو علوی) نک :

همه جورمن ازلغار یانست که مادام همی باید کشیدن
کشت بلغار یان رانیز هم نیست بکوم کرتوتوانی شنیدن
خدا یا این بلا وقتنه از تست ولیکن کس نمی یارد چخیدن
همی آرند ترکانرا زبلغار زهر برده مردم دریدن
لبودندان آن خوبان چون ماه بدین خوبی نبایست آفریدن
که از عشق لبودندان ایشان بدندان لب همی باید کزیدن [۱]

[۱] « بوتون چکدکرم بولغار لیلرک الندنر، عمرم اولدجه ده چکه جکم . سن ده ایشیتکم و آکلامق قابلیتی وارسه سویله تم که بونده بولغار لیلرک ده قباحی یوقدر . الهی ! بوبلا وقتنه ، هب سندندر . فقط کیمسه برشی دیمه یه مقتدر اولامیور . انسانلرک صبر وقراری پرده سنی بیرتمی ایچین تورکلری ، بولغار ایلندن کتیریورلر . او ، آی یوزلو کوزه لارک دوداقلرله دیشلری بو قدر

مقصدیله کوندوزاستراحت ایدوب کیجه یورو یوردق . یالکثر بار کرمک ، برطولومک اوچده بریه احتیاجی واردی .»

چول سیاحلرینک غدائی برنج، اون وخرمادن عبارتدر . بوکا بدویلرک قویون سودندن یابدقلری وعلی الاکثر آچی، آرمش رحالده اولان تره یاغنی ده علاوه ایتمک لازمدر .

بدویلرجه مقبول مشروب ایدن بریسی ده جایدر : یاریم لیتره صویک ایچریمنه بر آووج شکرله بر آووج جای آتیلدقدن صوکر ا قاینادیلیر . هم آچی، هم طاتلی اولان بوخای اوفاق قنجانلرده ایچیلیرکه ایکی دانه سی اک یورغون کیمسه بی جانلاندیریر مش . یتمک اولارقی برنج خاشلنوب یه نیر . طاقسز وهضمی مشکل اولان اکمک، دهها طوغروسی پکسمت کیجه یورویشلری ایچوندیر . بیسکویت، چوره ک وسائر جره زلر چول سیاحلرینده صرف ایدیلر .

«بویه بیه جکی حاوی اولان بتون بر کاروان بر بدوینک اشتها سی تسکینه کافی کلر . امینم که معیتده کی آدملردن هر بری ایکی اوچ کونلک سیاحت طرفنده برمترو مکعبی بیسکویتک حقندن کله بیلیرلردی . بدویلر کفاف نفس ایده رک اوزون سیاحتلره قاتلانیه بیلیرلر . فقط کندیلرینه ارزاق مبذولاً ویریه جک اولورسه استهلاک قدرتلری شایان حیرت بر حال آلیر . دیگر طرفدن بر کاروانک رئیس، شخصی ایچون بیه جک کوتوردیکی تقدیرده معیتک معنویاته کووه نمه لیدر . زیرا چوله - غذا خصوصنده - قومونیتلک جاریدر . افندی ایله اوشاق عین معامله یه معروضدر . هرکس کنديسنده موجود اولان شیئی آرقه داشلری ایله تقسیم ایده جکدر .

بر واحه یه کلیندیکی زمان رئیس ، آدملرینک هیچ براعتراضنه معروض قالمقسنرین ، قبیله شیخنک